

кроки, а прояв глибоких трансформацій у правовій системі. У контексті євроінтеграції принцип верховенства права є не лише вимогою, а й орієнтиром розвитку України як сучасної правової держави, що сповідує демократичні цінності, гідність та справедливість.

Список використаних джерел:

1. Заврічко Д. Г. Правовий вимір європейської інтеграції України. Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми. Харків, 2019. С. 80-81 URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/17_05_2019/pdf/37.pdf
2. Кархут О. Я принцип верховенства права у контексті євроінтеграції С. 52-56 URL: <https://www.chasopys.law.npu.kiev.ua/archive/31/10.pdf>
3. Віннікова О.О. Принцип верховенства права єс Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції юридичного та історичного спрямування. URL: http://www.lex-line.com.ua/?Language=ru&go=full_article&id=3728
4. Конституція України - Розділ І URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini>
5. Посилення співпраці між Україною та єс щодо утвердження верховенства права в Україні аналітична доповідь та рекомендації. Міжнародний фонд «відродження» інститут відкритого суспільства – Брюссель С. 5-6 URL: <https://www.helsinki.org.ua/files/docs/1160817910.pdf>
6. Захист демократії: шлях України до ЄС посеред війни та реформ URL: <https://europeandemocracyhub.epd.eu/defending-democracy-ukraines-eu-path-amid-war-and-reform/>

Лях Аліна Олександрівна,

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра Навчально-наукового експертно - криміналістичного інституту Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Славна Оксана Володимирівна

професор кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПІДХОДИ ЄС ДО ЗАХИСТУ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН І ЇХ АДАПТАЦІЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДОВСТВІ

Всеукраїнський перепис населення, який востаннє проводився у 2001 році, продемонстрував, що на теренах нашої держави проживає понад 130 національностей і народностей, чисельність яких становила 22,2 % від загальної кількості населення країни [1]. Наявність національних меншин є вагомим чинником консолідації українського суспільства та формування

української політичної нації на поліетнічній основі. Хоч за оцінками таких міжнародних організацій, як ООН, РЄ, ОБСЄ, українське законодавство щодо захисту прав національних меншин і відповідає міжнародно-правовим стандартам у цій сфері, однак проблеми функціонування національних меншин, забезпечення їхніх прав є актуальним як для національного, так і міжнародного рівнів.

На території сучасної України найбільша концентрація представників національних меншин спостерігається на території Закарпатської, Чернівецької, Івано-Франківської та Львівська області, що межують з Словаччиною, Польщею, Румунією та Угорщиною.

За результатами Всеукраїнського перепису населення 2001 року, на вказаних вище територіях, проживало 24,7 тис. поляків, 146,9 тис. румун, 5,8 тис. словаків та 152,1 тис. угорців, а питома вага національних меншин у цих областях складала: Закарпатській – 19,5 %, Івано-Франківській – 2,5 %, Львівській – 5,2 %, а в Чернівецькій – понад 25 % [1].

Гарантії прав національних меншин, підтримання міжетнічної злагоди та миру є запорукою суспільної стабільності у державі. Серед основних міжнародних нормативно-правових актів у сфері забезпечення прав національних меншин доречно виділити Рамкову конвенцію Ради Європи про захист національних меншин, Європейську хартію регіональних мов та мов меншин, Гаазькі рекомендації щодо прав національних меншин на освіту, Ословські рекомендації щодо мовних прав національних меншин.

У національному законодавстві України першим документом, з часу набуття нашою державою суверенітету, у сфері забезпечення прав національних меншин, стала Декларація прав національностей України 1991 року [2, ст. 799].

Закон України «Про національні меншини в Україні» 1992 року, до національних меншин відносив групи громадян України, які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою [3, ст. 529].

На даний час у Україні діє Закон України «Про національні меншини (спільноти) України» 2023 року, що визначає національну меншину (спільноту) України, як сталу групу громадян України, які не є етнічними українцями, проживають на території України в межах її міжнародно визнаних кордонів, об'єднані спільними етнічними, культурними, історичними, мовними та релігійними ознаками, усвідомлюють свою приналежність до неї, виявляють прагнення зберегти і розвивати свою мовну, культурну, релігійну самобутність. Нормами даного закону, представникам національних меншини (спільнот) гарантовані права та свободи на: самоідентифікацію; свободу громадських об'єднань та мирних зібрань; свободу вираження поглядів і переконань, думки, слова, совісті та релігії; участь у політичному, економічному та соціальному житті; використання мови національної меншини (спільноти); освіту, зокрема мовами національних меншин (спільнот); збереження культурної самобутності національної меншини (спільноти) [4, ст. 114].

Мусимо констатувати, той факт, що на тепер у законодавстві європейських країн не існує однозначного юридичного визначення поняття «національна меншина». Серед загальних ознак за якими країни ідентифікують цю частину населення, можна визначити наступні:

- представники національної меншини у відсотковому відношенні до іншої частини населення держави перебувають у меншості;
- вони є громадянами даної держави, постійно проживають на її території, але, враховуючи історично об'єктивні або ж суб'єктивні фактори, мають іншу історичну батьківщину;
- мають етнічні, мовні, культурні, релігійні риси, відмінні від аналогічних рис більшої частини населення держави.

До прикладу в Румунії, Словаччині та Польщі відсутні спеціальні законодавчі акти щодо національних меншин [5, с. 248], а положення, які розкривають сутність їхніх прав, узагальнені у галузевих нормативно-правових актах. У Словаччині питання задоволення потреб національних меншин регулюють Конституція країни, Закон Словацької Республіки «Про використання мов національних меншин в СР» та міжнародні нормативно-правові акти, ратифіковані парламентом держави.

Румунія також взяла на себе низку зобов'язань, щодо захисту прав національних меншин імплементуючи у національне законодавство Рамкову конвенцію про захист національних меншин та Європейську хартію регіональних мов або мов меншин. В Угорщині з 2010 року було значно розширено політичні права національних меншин.

Однією з ключових вимог до України на шляху євроінтеграції є наявність ефективної законодавчої основи для забезпечення реального здійснення прав етнічних спільнот. Лише за умови належного нормативно-правового регулювання можна досягти суспільної злагоди в поліетнічному українському суспільстві та зміцнити міжнародний авторитет держави в цій сфері. Попри те, що чинне українське законодавство щодо прав національних меншин вважається одним із найбільш прогресивних у світі, на сучасному етапі особливої актуальності набуває завдання чіткого впровадження міжнародно-правових стандартів у національну правову систему. Йдеться насамперед про конкретизацію цих норм з метою їхньої повноцінної інтеграції до законодавства, що дозволить забезпечити ефективну реалізацію на практиці як з боку державних інституцій, так і за участі громадських організацій.

Список використаних джерел:

1. Всеукраїнський перепис населення. Державний комітет статистики України. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua>
2. Декларація прав національностей України від 01.11.1991 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 53, ст. 799. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
4. Про національні меншини в Україні. Закон України від 25.06.1992 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 36, ст.529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12#Text>

5. Про національні меншини (спільноти) України. Закон України від 13.12.2022 року. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 46, ст.114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#top>

6. Закордонне українство: сутність, структура, самоорганізація. Підручник В. Б. Євтух, А. А. Попок, В. П. Трощинський та інші. За ред. В. Б. Євтуха. К.: Альтерпрес, 2011. 304 с.

Медведь Юлія Володимирівна,

здобувачка ступеня вищої освіти бакалавра Інституту заочного та дистанційного навчання Національна академія внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох Катерина Ярославівна,

завідувач кафедри конституційного права Навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ І МУНІЦИПАЛІЗМУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

На сучасному етапі український конституціоналізм і муніципалізм зазнають глибоких змін, що зумовлені чітко вираженим прагненням держави до інтеграції в європейську та євроатлантичну спільноту. Особливо активізувалися ці процеси після Революції Гідності у 2013-2014 роках та внесення до Конституції положень, які закріпили євроінтеграційний напрям у 2019 році.

Однією з ключових подій у розвитку українського конституціоналізму стало ухвалення Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору)» від 7 лютого 2019, який вніс зміни до Конституції України щодо стратегічного курсу держави на членство в ЄС і НАТО. Відповідні зміни внескні у Преамбулі Конституції України та інших статтях, що визначило нові принципи державної політики на конституційному рівні.

У преамбулі Основного закону, додавали положення про «підтвердження європейської ідентичності українського народу та незворотності європейського та євроатлантичного курсу України». Так, статтю 85 Конституції України доповнено частиною п'ятою, якою надано повноваження Верховній Раді України визначати засади внутрішньої і зовнішньої політики, «у тому числі реалізацію стратегічного курсу держави на повноправне